

METODOLOŠKO POJASNILO

DELOVNE MIGRACIJE

To metodološko pojasnilo se nanaša na objavljanje podatkov:

- Delovne migracije, Slovenija, letno (Prva objava)

Vsebina:

1. NAMEN
2. PRAVNA PODLAGA
3. ENOTA, KI JO OPISUJEJO OBJAVLJENI PODATKI
4. IZBOR ENOT OPAZOVANJA
5. ZBIRANJE IN VIRI PODATKOV
6. DEFINICIJE
7. POJASNILA
8. OBJAVLJANJE PODATKOV
9. REVIDIRANJE PODATKOV
10. DRUGA METODOLOŠKA GRADIVA

Pripravila: Nuška Brnot

Zadnjič osveženo: 26. 7. 2017

1. NAMEN

Namen objave podatkov je spremljanje mobilnosti delavcev na območju Slovenije in ugotavljanje delovnih tokov med posameznimi teritorialnimi enotami (občinami, upravnimi enotami, statističnimi regijami in kohezijskima regijama). Intenzivnost delovne migracije je odvisna od stopnje družbeno-gospodarske razvitosti, načina oz. gostote poselitve, razporejenosti zaposlitvenih središč in navsezadnje tudi od prometne povezanosti med posameznimi kraji. Poleg podatkov o delovnih migracijah znotraj območja Slovenije objavljamo tudi podatke o čezmejnih delovnih migracijah, in sicer o dnevni delovni migranti iz sosednjih držav (Italije, Avstrije, Madžarske in Hrvaške).

Ključne statistike so:

- število delovno aktivnih oseb (brez kmetov) po kraju dela in po kraju bivanja,
- število delovnih migrantov,
- število in delež oseb, ki ne migrirajo (živijo in delajo v isti teritorialni enoti),
- indeks delovne migracije,
- število tujcev dnevnih delovnih migrantov iz sosednjih držav.

2. PРАВNA PODLAGA

- [Letni program statističnih raziskovanj \(LPSR\)](#)
- [Zakon o državni statistiki](#) (Uradni list RS, št. 45/95 in 9/01)
- Pravilnik o obrazcih prijav podatkov o pokojninskem in invalidskem ter zdravstvenem zavarovanju, zavarovanju za starševsko varstvo in zavarovanju za primer brezposelnosti (Uradni list RS, št. 19/15)

3. ENOTA, KI JO OPISUJEJO OBJAVLJENI PODATKI

Enoti, ki ju opisujejo objavljeni podatki, sta dve, in sicer;

- oseba, zaposlena ali samozaposlena na območju Slovenije, opazovana glede na kraj dela ali glede na kraj prebivališča;
- delovni migranti, opazovani glede na kraj dela ali glede na kraj prebivališča.

Kmetje praviloma ne odhajajo (migrirajo) na delo v drugo občino, zato so iz podatkov izvzeti. Podatki so prikazani na različnih teritorialnih ravneh (kohezijska regija, statistična regija, upravna enota, občina) in po spolu.

Osebe, katerih teritorialna enota prebivališča ni znana, niso vštete med delovne migrante, upoštevane pa so med delovno aktivnim prebivalstvom glede na prebivališče ali glede na kraj dela. Med delovne migrante so torej uvrščene delovno aktivne osebe (brez kmetov), za katere sta znani obe teritorialni enoti, tako tista, v kateri je delovno mesto, kot tudi tista, v kateri je prebivališče.

4. IZBOR ENOT OPAZOVANJA

Izbor enot opazovanja je popoln, vendar so iz raziskovanja v celoti izvzeti kmetje (nosilci kmečkega gospodarstva) in člani kmečkega gospodarstva, ki opravljajo kmetijsko dejavnost kot edini in glavni poklic in so pokojninsko, invalidsko ter zdravstveno zavarovani ali pa so samo zdravstveno zavarovani.

V opazovanje so zajete zaposlene in samozaposlene osebe, ki so obvezno socialno zavarovane, ne glede na to, ali imajo zaposlitev s polnim ali z delovnim časom, krajšim od polnega, in ne glede na to, ali so na porodniškem dopustu, dopustu za nego ali varstvo otroka ali so odsotne z dela zaradi bolezni, poškodbe ali nege ožjega družinskega člana. Delovno aktivna oseba mora biti stara najmanj 15 let.

Niso pa upoštevane osebe, ki delajo po podjemnih pogodbah (pogodbi o delu) in avtorskih pogodbah, osebe, ki opravljajo študentsko delo, osebe, ki opravljajo delo za neposredno plačilo, pomagajoči družinski člani in detaširani delavci (to so osebe, zaposlene pri delodajalcih s sedežem v Republiki Sloveniji in poslane na delo ali na strokovno izobraževanje v tujino, npr. osebe, zaposlene pri slovenskih predstavništvih, na gradbiščih v tujini ipd.), ter državljani Republike Slovenije, ki so zaposleni pri tujih delodajalcih v tujini.

5. ZBIRANJE IN VIRI PODATKOV

Podatkov za raziskovanje Delovne migracije (DM) ne pridobivamo z vprašalnikom, ampak uporabljamo za ta namen podatke, zbrane v Statističnem registru delovno aktivnega prebivalstva (SRDAP), katerega skrbnik je SURS. Glavni vir za posodabljanje SRDAP-a so podatki s t. i. obrazcev M (iz prijav v obvezna socialna zavarovanja, iz prijav sprememb in odjav iz zavarovanj). Te podatke zbira Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije (ZZZS) in jih mesečno sporoča SURS-u. Več informacij o tem boste našli v metodoloških pojasnilih [Delovno aktivno prebivalstvo, Slovenija](#).

Drugi viri podatkov za posodabljanje SRDAP so še:

- Poslovni register Slovenije (PRS),
- Centralni register prebivalstva (CRP),
- Register prostorskih enot (RPE) in
- nekateri drugi viri Statističnega urada.

Referenčna točka za podatke o delovnih migracijah je zadnji dan v letu (31. 12.).

Kraj prebivališča se prevzame iz Centralnega registra prebivalstva. Od leta 2009 dalje zbiramo podatke o delovno aktivnem prebivalstvu glede na začasno in tudi glede na stalno prebivališče. Če ima oseba morda prijavljenih več prebivališč (stalno, začasno), se upošteva najprej začasno, šele nato pa stalno prebivališče. Pri izkazovanju podatkov do vključno leta 2008 je bilo za državljane RS upoštevano samo stalno prebivališče, za tujce pa začasno.

Kraj delovnega mesta se prevzame iz Poslovnega registra Slovenije. Pri poslovnih subjektih, ki imajo registrirane tudi enote v sestavi, je zelo pomembno, da dajalci podatkov vpišejo na obrazce M veljavno desetmestno matično številko **enote**

poslovnega subjekta. Samo tako namreč lahko razvrstimo delovno aktivne osebe glede na dejanski kraj dela. Če se ta zahteva ne spoštuje in se ta podatek ne vpiše, se osebe razvrstijo po kraju, v katerem je registriran sedež poslovnega subjekta.

6. DEFINICIJE

Delovno aktivno prebivalstvo so zaposlene in samozaposlene osebe skupaj (brez kmetov).

Delovni migrant je delovno aktivna oseba, katere delovno mesto ni v isti teritorialni enoti kot njeno prebivališče oz. katere delovno mesto in prebivališče se nahajata v različnih teritorialnih enotah (občinah, upravnih enotah, statističnih regijah).

Delovno aktivno prebivalstvo (brez kmetov) po teritorialni enoti delovnega mesta so osebe, prikazane po določeni teritorialni enoti (občini, upravni enoti, statistični regiji), v kateri imajo delovno mesto (ne glede na to, kje imajo prijavljeno prebivališče).

Delovno aktivno prebivalstvo (brez kmetov) po teritorialni enoti prebivališča so osebe, prikazane po določeni teritorialni enoti (občini, upravni enoti, statistični regiji), v kateri imajo prijavljeno prebivališče (ne glede na to, kje imajo delovno mesto).

Delovni migranti med upravnimi enotami po upravni enoti delovnega mesta so delovno aktivni prebivalci (brez kmetov), ki imajo delovno mesto v eni upravni enoti, njihovo prebivališče pa je v kateri koli drugi upravni enoti, prikazani po upravni enoti delovnega mesta.

Delovni migranti med upravnimi enotami po upravni enoti prebivališča so delovno aktivni prebivalci (brez kmetov), katerih prijavljeno prebivališče (začasno ali stalno) se nahaja v eni upravni enoti, njihovo delovno mesto pa v kateri koli drugi upravni enoti, prikazani po upravni enoti prebivališča.

Indeks delovne migracije (IDM) je razmerje med številom delovno aktivnih prebivalcev (brez kmetov) v določeni teritorialni enoti **delovnega mesta** in številom delovno aktivnih prebivalcev (brez kmetov) v teritorialni enoti **prebivališča** pomnoženo s 100.

$$\text{IDM} = \frac{\text{delovno aktivno prebivalstvo po teritorialni enoti delovnega mesta}}{\text{delovno aktivno prebivalstvo po teritorialni enoti prebivališča}} \times 100$$

Indeks delovne migracije je kazalnik, ki za posamezno teritorialno enoto (občino, upravno enoto, statistično regijo) povezuje število delovnih mest s številom delovno aktivnih prebivalcev (glede na prebivališče). Meri samo delovne migracije med posameznimi teritorialnimi enotami, ne upošteva pa vseh notranjih delovnih migracij v opazovani teritorialni enoti. Glede na vrednost tega kazalnika (IDM) se posamezne teritorialne enote delijo v naslednje kategorije:

Delovne občine (upravne enote, regije):	Indeks delovne migracije
izrazito delovne	116,0 ali več
zmerno delovne	96,0–115,9

Bivalne občine (upravne enote, regije):	
šibko bivalne	76,0–95,9
zmerno bivalne	56,0–75,9
pretežno bivalne	36,0–55,9
izrazito bivalne	35,9 ali manj

Do leta 2007 se je ta kazalnik imenoval »**indeks dnevne migracije**«, vendar je bil ta izraz zavajajoč, zato smo ga nadomestili z ustrežnejšim. Indeks namreč ne pove, kako pogosta je migracija na delovno mesto (dnevna, tedenska ali manj pogosta), ampak samo to, da zaposlena oseba odhaja na delo iz teritorialne enote, v kateri ima prijavljeno prebivališče, v drugo teritorialno enoto, v kateri ima delovno mesto.

Medobčinski delovni migranti po občini delovnega mesta so delovno aktivni prebivalci (brez kmetov), katerih delovno mesto in prebivališče sta v različnih občinah, prikazani po občini delovnega mesta.

Medobčinski delovni migranti po občini prebivališča so delovno aktivni prebivalci (brez kmetov), katerih prijavljeno prebivališče (začasno ali stalno) in delovno mesto sta v različnih občinah, prikazani po občini prebivališča.

Medregijski delovni migranti po statistični regiji delovnega mesta so delovno aktivni prebivalci (brez kmetov), katerih delovno mesto in prebivališče sta v različnih statističnih regijah, prikazani po statistični regiji delovnega mesta.

Medregijski delovni migranti po statistični regiji prebivališča so delovno aktivni prebivalci (brez kmetov), katerih prijavljeno prebivališče (začasno ali stalno) in delovno mesto sta v različnih statističnih regijah, prikazani po statistični regiji prebivališča.

Občina (upravna enota, statistična regija) delovnega mesta je občina, v kateri zaposlena oz. samozaposlena oseba dela (oz. v kateri se nahaja njeno delovno mesto). Če je poslovni subjekt (družba, podjetje, samostojni podjetnik posameznik ipd.) enovita organizacija, je občina delovnega mesta za vse zaposlene osebe enaka. Če pa ima poslovni subjekt registrirane tudi enote v sestavi in če so te v drugi občini, se za ta del zaposlenih oseb upošteva občina, v kateri je enota v sestavi registrirana.

Občina (upravna enota, statistična regija) prebivališča je občina, v kateri ima zaposlena oz. samozaposlena oseba prijavljeno bodisi začasno bodisi stalno prebivališče. Če ima oseba morda prijavljenih več prebivališč (stalno, začasno), se upošteva najprej začasno, šele nato stalno prebivališče.

Samozaposlene osebe (brez kmetov) so:

- fizične osebe, ki opravljajo gospodarsko ali pridobitno dejavnost (samostojni podjetniki posamezniki);
- osebe, ki opravljajo poklicno dejavnost kot edini ali glavni poklic (npr. odvetniki, samostojni raziskovalci, duhovniki itd.) in rejnice.

Teritorialna enota (prebivališča ali dela), za katero se izkazujejo podatki, je lahko občina, upravna enota, statistična regija ali kohezijska regija.

Tujci dnevni migranti iz sosednjih držav so državljani Italije, Avstrije, Madžarske ali Hrvaške, ki so zaposleni na območju Slovenije, vendar tu nimajo prijavljenega niti začasnega niti stalnega prebivališča. V tem podatku niso prikazani vsi delovno aktivni tujci iz teh držav, zaposleni pri nas, ampak samo tisti del teh oseb, ki dnevno prihajajo na delo v Slovenijo, vendar v Sloveniji nimajo prijavljenega prebivališča.

Zaposlene osebe so osebe, ki so v delovnem razmerju:

- **pri pravnih osebah** (v podjetjih, družbah, zavodih, drugih organizacijah) ali pri podružnicah tujih podjetij; izvoljeni ali imenovani nosilci javne ali družbene funkcije; vojaki prostovoljci ter lastniki podjetij, ki so poslovodne osebe in niso zavarovani iz drugega naslova;
- **pri fizičnih osebah**, to je pri samostojnih podjetnikih posameznikih, pri osebah, ki opravljajo poklicno dejavnost kot edini ali glavni poklic, ali pri osebah, ki uporabljajo dopolnilno delo drugih ljudi (npr. gospodinjska pomočnica).

7. POJASNILA

7.1 KLASIFIKACIJE

Za prikazovanje podatkov po teritorialnih enotah se uporablja veljavna Standardna klasifikacija teritorialnih enot NUTS (SKTE). Najnižja raven prikazanih podatkov je občina. Klasifikacija je dostopna na spletni strani: [Teritorialni šifranti](#).

8. OBJAVLJANJE PODATKOV

Podatke objavljamo:

Letno:

- Podatkovni portal SI-STAT: Demografsko in socialno področje – Trg dela – [Delovne migracije - letni podatki](#). Objavljajo se originalni podatki, in sicer kot absolutne vrednosti in kot deleži, po stanju na 31. 12. Podatki o delovnih migracijah se prikazujejo po spolu, po standardni klasifikaciji teritorialnih enot NUTS (občine, upravne enote, statistične regije, kohezijski regiji). Podatki so objavljeni na stanje 31. 12.
- Prva objava (Delo in brezposelnost, Delovne migracije): »Delovne migracije, Slovenija«.
- STAGE.

9. REVIDIRANJE PODATKOV

9.1 OBJAVLJANJE ZAČASNIH IN KONČNIH PODATKOV

Objavljamo le končne podatke.

9.2 PRELOMI V ČASOVNI VRSTI

V objavljeni časovni vrsti podatkov, ki se nanašajo na čas od leta 2000 dalje, ni bilo večjih sprememb, razen v letu 2009, ko smo poleg stalnega prebivališča začeli upoštevati tudi začasno prebivališče za celotno populacijo. Pri izkazovanju podatkov do vključno leta 2008 je bilo za državljane RS upoštevano samo stalno prebivališče, za tujce pa začasno. Če ima delovno aktivna oseba prijavljeno začasno prebivališče, se upošteva najprej začasno in šele nato stalno prebivališče. Ta metodološka sprememba je deloma vplivala na vrednost izkazanih podatkov za leto 2009. Ob koncu leta 2009 je imelo prijavljeno samo začasno ali obe prebivališči (začasno in stalno) 8,6 % (ali nekaj manj kot 70.000) delovno aktivnih prebivalcev (brez kmetov).

Metodološko pojasnilo o revidiranju podatkov je dostopno na spletni strani <http://www.stat.si/dokument/5296/RevidiranjeStatisticnihPodatkovMPsplosna.pdf>.

10. DRUGA METODOLOŠKA GRADIVA

- Metodološko pojasnilo
  - Delovno aktivno prebivalstvo, področje: Delo in brezposelnost, podpodročje: Zaposleni, samozaposleni in brezposelni

<http://www.stat.si/statweb/Methods/QuestionnairesMethodologicalExplanationsQualityReports>